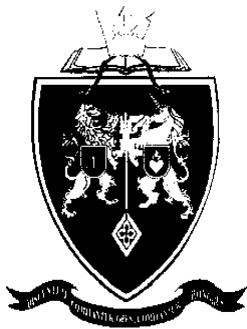

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА
АРХИТЕКТУРИ

Кафедра «Економіка підприємства»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання РГР з дисципліни:
«ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»
для студентів
галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво»
спеціальності 8.03050701– «Маркетинг»
(денної форми навчання)

Одеса – 2015

Методичні вказівки розглянуті та рекомендовані до друку на засіданні науково – методичної комісії факультету ЕкУБ, протокол №8 від 30.04.2015 року.

Методичні вказівки розглянуті та рекомендовані до друку на засіданні кафедри «Економіки підприємства», протокол №8 від 16.04.2015 року.

Укладачі: доц. Ракицька С.О., ст.викл. Жусь О.М.

Рецензенти: Золотов В.І., ст.н.с. Інституту комплексних проблем морського природокористування і НТП

Тесленко П.О. к.т.н., доцент кафедри Менеджменту та управління проектами, ОДАБА.

Методичні вказівки з курсу «Фінансовий менеджмент» призначено для виконання РГР студентів денної форми навчання спеціальності 8.03050701. Містять стислий зміст основних тем курсу та завдання для виконання РГР.

Відповідальний за випуск: завідувача кафедрою економіки підприємства д.е.н., проф. Гречановська І.Г.

Зміст

Вступ	4
1. Вимоги і рекомендації щодо складу, змісту та оформлення розрахункової роботи.	4
2. Загальні методичні вказівки.....	5
ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ РГР.....	10
ЗАВДАННЯ ДЛЯ ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ.....	10
Додаток 1.	16
Додаток 2.	16
Додаток 3.	17
Додаток 4.	17
Додаток 5.	18
Додаток 6.	19
ЛІТЕРАТУРА.....	20
ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА.....	20
ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА.....	21

Вступ

Основне призначення даних методичних вказівок по виконанню розрахункової роботи – всесторонньо розглянути в рамках дисципліни «Фінансовий менеджмент».

Фінансовий менеджмент, або управління фінансами – це сукупність принципів, методів і засобів управління щодо забезпечення підприємства фінансовими ресурсами, максимального збільшення його доходів і досягнення фінансової стійкості.

У ринкових умовах неможливо управляти підприємством без опанування мистецтва фінансового менеджменту.

Мета вивчення дисципліни «Фінансовий менеджмент» – засвоїти сучасні методи та прийоми управління фінансами підприємства.

Завдання дисципліни: вивчення сутності та методичних основ фінансового менеджменту, набуття навичок управління грошовими потоками, формуванням і використанням прибутку, інвестиціями, активами; засвоєння методики визначення ціни (вартості) капіталу та з'ясування способів оптимізації його структури; методів визначення фінансового стану підприємства, його потреби у фінансових коштах; методів внутрішньофірмового фінансового прогнозування і планування, управління фінансовими ризиками; застосування фінансових інструментів антикризового управління підприємствами.

1. Вимоги і рекомендації щодо складу, змісту та оформлення розрахункової роботи.

У процесі вивчення курсу «Фінансовий менеджмент» студент виконує й у встановлений термін представляє для рецензування розрахункову роботу з завданням кафедри «Економіки підприємства».

Виконання розрахунково-графічної роботи здійснюється комп'ютерним набором на листах формату А-4 за умови дотримання наступних вимог: шрифт Times New Roman 14, інтервал 1,5, на аркушах тексту необхідно залишати поля: ліворуч – 30 мм; праворуч – 20 мм; знизу – 25 мм; зверху – 25 мм.

Сторінки повинні бути пронумеровані. На обкладинці зошиту або титульній сторінці роботи повинні бути зазначені: предмет, по якому виконана розрахунково-графічна робота, прізвище, ім'я, по батькові студента, факультет, курс, номер групи, залікової книжки і варіанта.

Розрахунково-графічна робота складається з двох частин:

Розрахункової частини та теоретичної частини.

Відповідь на теоретичні питання повинна бути чіткою, лаконічною, містити основні визначення та формулювання, а також свідчити про володіння студентом теоретичними засадами по даному питанню.

Виконання завдань повинно бути зроблено у відповідності до наданих нижче методик. Його необхідно викладати повністю із приведенням формул,

обчислень, належних пояснень. Після рішення кожної задачі необхідно зробити письмовий висновок або коментар.

У роботі необхідно робити посилання на використану літературу. Для цього необхідно пронумерувати в списку літератури усі використані джерела, а список привести наприкінці роботи.

При повторному представленні не зарахованої розрахунково-графічної роботи усі виправлення приводяться наприкінці роботи. Невеликі виправлення можуть бути зроблені по тексту. Якщо вся робота перероблюється, то на повторне рецензування надаються обидві роботи.

2. Загальні методичні вказівки

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

№ пор.	Назва змістового блоку і теми
1. 2. 3. 4. 5.	Блок I . Вступ в управління фінансами Теоретичні та організаційні засади фінансового менеджменту Система забезпечення фінансового менеджменту Управління грошовими потоками на підприємстві Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках Управління прибутком
6. 7. 8. 9.	Блок II . Управління активами та капіталом підприємства Управління оборотними активами Вартість (ціна) і оптимізація структури капіталу Управління інвестиціями Управління фінансовими ризиками
10. 11. 12.	Блок III . Оцінка фінансового стану та фінансове планування Аналіз фінансових звітів Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування Антикризове фінансове управління на підприємстві
Разом годин: 108	

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Блок I. Вступ в управління фінансами.

Тема 1. Теоретичні та організаційні засади фінансового менеджменту.

Становлення фінансового менеджменту як науки. Сутність фінансового менеджменту. Цілі, завдання та зміст управління фінансами підприємства. Функції фінансового менеджера. Критерії оцінки результатів роботи фінансового менеджера.

Література [1; 4; 9–11, 14–17; 22, 25–31].

Тема 2. Система забезпечення фінансового менеджменту.

Системний підхід в фінансовому менеджменті. Інформаційна база фінансового менеджменту. Фінансова звітність: зовнішня (відкрита) інформація про фінансовий стан підприємства. Вимоги до фінансової звітності. Склад фінансової звітності. Зміст і структура балансу підприємства. Види активів та їх ліквідність. Характеристика джерел фінансування (пасивів). Звіт про фінансові результати та інші види фінансових звітів, їх структура і зміст. Законодавчо-нормативні документи та інші зовнішні джерела інформації, які використовуються для управління фінансами підприємств.

Література [9; 14; 15; 18; 26; 30; 31; 58; 61].

Тема 3. Управління грошовими потоками на підприємстві.

Вхідні грошові потоки підприємства, їх склад і особливості формування. Зміст і завдання управління вхідними потоками. Управління формуванням виручки від реалізації продукції, робіт, послуг. Чинники впливу на формування виручки в абсолютній сумі та часі. Управління дебіторською заборгованістю. Отримання банківських кредитів. Надходження коштів від фінансово-інвестиційної діяльності. Вихідні потоки та їх склад. Зміст і завдання управління вихідними потоками. Управління потоками, пов'язаними з основною діяльністю. Оплата рахунків за товарно-матеріальні цінності, роботи, послуги. Повернення банківських кредитів. Витрати на оплату праці. Управління кредиторською заборгованістю. Організація і управління платежами за фінансовими зобов'язаннями. Формування інших вихідних грошових потоків. Аналіз грошових потоків. Порівняння надходження і витрачання коштів. Забезпечення постійного позитивного грошового потоку (перевищення надходження коштів над витрачанням).

Література [12; 14; 15; 18; 20; 21; 22; 26; 28; 30].

Тема 4. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках.

Зміна вартості грошей у часі як основна концепція, покладена в основу визначення дохідності та вигідності фінансових операцій. Схеми

нарахування простих і складних відсотків, що використовуються у фінансових розрахунках. Методи розрахунку майбутньої і теперішньої вартості грошей. Фінансові ренти (ануїтети), їх види; визначення майбутньої і теперішньої вартості ануїтету. Чинники впливу на ставку дисконтування; вибір ставки дисконтування при обґрунтуванні доцільності фінансових операцій.

Література [12; 15; 20; 25; 27; 31; 47; 50; 58; 67; 70]

Тема 5. Управління прибутком

Формування прибутку від основної діяльності підприємства. Склад і структура витрат на виробництво. Витрати, які покриваються за рахунок прибутку. Значення розподілу витрат на змінні (пропорційні) і умовно-постійні (непропорційні) для планування темпів збільшення прибутку. Визначення «порогу» рентабельності (точки беззбитковості) та запасу «фінансової міцності». Операційний леверидж і використання результатів його аналізу. Управління розподілом прибутку.

Література [5; 9; 11; 14; 21; 22; 26; 30; 33; 61; 66].

Блок II. Управління активами та капіталом підприємства.

Тема 6. Управління оборотними активами.

Оборотний капітал підприємства, його роль, структура, джерела формування. Забезпечення фінансовими ресурсами поточної діяльності як основне завдання управління оборотними активами. Джерела фінансування оборотних активів. Чинники впливу на розмір власних оборотних засобів підприємства. Методи визначення потреби в оборотних засобах. Вибір політики фінансування оборотних активів. Управління окремими елементами оборотних активів. Способи управління товарно-матеріальними запасами, дебіторською заборгованістю, коштами на поточних рахунках. Шляхи прискорення оборотності оборотних активів, розробка програми заходів підвищення ефективності використання оборотного капіталу підприємства.

Література [4; 10; 12; 14; 17; 21; 22; 26; 28; 29; 31; 34; 66].

Тема 7. Вартість(ціна) і оптимізація структури капіталу.

Капітал підприємства, його структура. Оцінка вартості (ціни) капіталу, який залучається підприємством із різних джерел. Розрахунок середньозваженої ціни капіталу. Управління структурою капіталу; підтримання оптимального співвідношення між власним і позичковим капіталом. Визначення ефекту фінансового лівериджу (важеля) і його використання в управлінні капіталом. Шляхи оптимізації структури капіталу, етапи оптимізації.

Література [4; 5; 8; 11, 14, 15; 19; 21; 22; 26; 30; 31; 61].

Тема 8. Управління інвестиціями.

Класифікація інвестицій. Види інвестиційної діяльності підприємства. Довгострокові цілі та стратегії розвитку як основа визначення напрямків інвестиційної політики підприємства. Значення реальних і фінансових інвестицій для розвитку підприємства. Процес прийняття фінансових рішень про інвестиції. Методи фінансової експертизи проектів і оцінка ефективності капіталовкладень. Управління реальними інвестиціями. Моніторинг інвестиційних проектів. Управління фінансовими інвестиціями прямими та портфельними. Вибір варіантів фінансових інвестицій. Формування інвестиційного портфеля, його склад і управління його структурою.

Література [1; 3; 4; 9; 11; 12; 14; 15; 22; 26; 30; 31; 41].

Тема 9. Управління фінансовими ризиками.

Поняття фінансового ризику; класифікація ризиків. Основні види фінансових ризиків, які супроводжують діяльність підприємства. Ризики непередбачених витрат і перевищення кошторису витрат на виробництво. Ризики незабезпечення господарської діяльності необхідним фінансуванням. Ризики, пов'язані з вкладенням капіталу (інвестиційні ризики). Процес управління ризиком; розробка стратегії і тактики управління ризиком; розробка і здійснення конкретних процедур управління ризиком. Якісна і кількісна оцінки ризиків. Методи кількісної оцінки ступеня ризику. Напрямки і шляхи мінімізації ризиків. Страхування фінансових ризиків.

Література [1; 4; 10; 13; 14; 19; 21; 22; 26; 28; 41; 62].

Блок III . Оцінка фінансового стану та фінансове планування.

Тема 10. Аналіз фінансових звітів.

Основні методи і прийоми аналізу фінансової звітності. Аналіз динаміки і структури активів і пасивів балансу. Аналіз звіту про фінансові результати. Аналіз звітів про рух грошових коштів і власний капітал підприємства. Система показників фінансового стану підприємства. Фінансові коефіцієнти і співвідношення. Взаємозв'язок фінансових показників. Оцінка фінансового стану і кредитоспроможності підприємства за даними аналізу фінансової звітності. Методика виконання експрес-аналізу та поглибленого аналізу фінансового стану неплатоспроможних підприємств. Прогнозування ймовірності банкрутства за допомогою аналізу фінансових коефіцієнтів. Інтегральні показники фінансового стану підприємства, сфера їх застосування.

Література [9; 12; 14; 17; 19; 21; 26; 45; 67].

Тема 11 Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування

Зміст і завдання фінансового прогнозування і планування. Довгострокове стратегічне і короткострокове (поточне) планування фінансів

підприємства. Основні етапи процесу фінансового планування. Основні принципи фінансового планування. Методи планування фінансових показників. Прогнозування фінансової звітності. Застосування методу процентної залежності від виручки для проектування фінансових звітів. Технологія складання основних фінансових планів – прибутку, капіталовкладень, кредитного, а також балансів – доходів і витрат, грошових надходжень і витрат фінансового розділу бізнес-плану. Бюджетування як технологія фінансового планування; організація бюджетування на підприємстві. Управління платоспроможністю, ліквідністю і прибутковістю як основна мета складання фінансових планів. Контроль за виконанням фінансових планів.

Література [2; 4; 10; 14–16; 19; 22; 26; 38; 61; 66].

Тема 12. Антикризове фінансове управління на підприємстві.

Основні чинники кризового фінансового стану підприємства. Ознаки передкризового та кризового становища підприємства. Діагностика кризового стану і методи її здійснення. Внутрішні механізми фінансової стабілізації. Методи відновлення платоспроможності підприємства. Розробка програми антикризового фінансового управління при загрозі банкрутства. Основні види санаційних заходів; планування фінансової санації. Оцінка ефективності здійснення програми антикризового управління підприємством.

Література [10; 14; 25; 26; 30; 35; 43; 50; 61].

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ РГР

У процесі самостійного вивчення програмного матеріалу студенти повинні опрацювати рекомендовану літературу, відповісти на питання для самоконтролю, а також виконати розрахункові контрольні завдання.

Студенти дають відповідь на 2 теоретичних питання. Номер варіанта для теоретичного завдання студенти вибирають за останніми цифрами залікової книжки (розподіл варіантів див. таблицю 1).

Виконання контрольних завдань пояснюється на практичних заняттях. Допоміжним матеріалом для виконання роботи служать конспект лекцій та методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Фінансовий менеджмент».

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ

I. Питання до теоретичної частини РГР з курсу «Фінансовий менеджмент».

1. Фінансовий менеджмент. Його суть і основні функції.
2. Фінансовий менеджмент. Цілі, завдання та принципи фінансового менеджменту.
3. Системний підхід у фінансовому менеджменті.
4. Інформаційна база фінансового менеджменту.
5. Базові категорії фінансового менеджменту.
6. Аналіз результатів діяльності підприємства з точки зору основних користувачів фінансової звітності.
7. Категорії ризику і левериджу, їх взаємозв'язок.
8. Леверидж і його роль у фінансовому менеджменті.
9. Ефект фінансового важеля. Фінансовий важіль (леверидж) і методика його розрахунку.
10. Основи прийняття фінансових рішень. Політика залучення позикових коштів.
11. Ефект фінансового важеля з урахуванням ставки оподаткування.
12. Фінансовий леверидж і його складові елементи.
13. Можливості підвищення рентабельності власного капіталу підприємства. Формула «Дюпон» (Du Pont) та її модифікація.
14. Основні складові ефекту фінансового важеля і їх вплив на результати діяльності підприємства.
15. Фінансові коефіцієнти. Логіка і техніка фінансового аналізу та сфери його застосування.
16. Ефект впливу операційного важеля.
17. Операційний важіль (операційний леверидж) і методика його розрахунку.
18. Поріг рентабельності і запас фінансової міцності.
19. Спільний ефект операційного та фінансового левериджа.
20. Результати зниження витрат і цін. Їх вплив на розмір операційного важеля підприємства. Аналіз цільового прибутку.

21. Поняття оптимізації структури капіталу. Етапи оптимізації.
22. Оцінка основних факторів, що визначають формування структури капіталу.
23. Оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рентабельності власного капіталу.
24. Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості.
25. Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків.
26. Поняття оптимізації структури капіталу. Формування показника цільової структури капіталу.
27. Фінансове планування і бюджетування у фірмі.
28. Сутність бюджетування, його роль у фінансовому менеджменті підприємства.
29. Короткострокове фінансове планування.
30. Прогнозування додаткових фінансових потреб.

Таблиця 1.

Розподіл варіантів теоретичного завдання

2 останні цифри № залікової книжки	№ 1-го питання	№ 2-го питання	2 останні цифри № залікової книжки	№ 1-го питання	№ 2-го питання
01	1	16	51	6	21
02	2	17	52	7	22
03	3	18	53	8	23
04	4	19	54	9	24
05	5	20	55	10	25
06	6	21	56	11	26
07	7	22	57	12	27
08	8	23	58	13	28
09	9	24	59	14	29
10	10	25	60	15	30
11	11	26	61	1	16
12	12	27	62	2	17
13	13	28	63	3	18
14	14	29	64	4	19
15	15	30	65	5	20
16	1	16	66	6	21
17	2	17	67	7	22
18	3	18	68	8	23
19	4	19	69	9	24
20	5	20	70	10	25
21	6	21	71	11	26
22	7	22	72	12	27
23	8	23	73	13	28

24	9	24	74	14	29
25	10	25	75	15	30
26	11	26	76	1	16
27	12	27	77	2	17
28	13	28	78	3	18
29	14	29	79	4	19
30	15	30	80	5	20
31	1	16	81	6	21
32	2	17	82	7	22
33	3	18	83	8	23
34	4	19	84	9	24
35	5	20	85	10	25
36	6	21	86	11	26
37	7	22	87	12	27
38	8	23	88	13	28
39	9	24	89	14	29
40	10	25	90	15	30
41	11	26	91	1	16
42	12	27	92	2	17
43	13	28	93	3	18
44	14	29	94	4	19
45	15	30	95	5	20
46	1	16	96	6	21
47	2	17	97	7	22
48	3	18	98	8	23
49	4	19	99	9	24
50	5	20	00	10	25

II. Умови завдання для виконання розрахункової частини розрахункової роботи по курсу «Фінансовий менеджмент»

Номер варіанта для розрахункової частини вибирається відповідно за номером списку у групі.

Завдання 1.

Для складання фінансових прогнозів діяльності підприємства на перший рік операцій пропонується певний набір базових припущень, які представлені в доданку 1.

Виходячи з умов, представлених у доданку 1, розрахуйте точку безбитковості, запас безпеки і величину операційного важеля підприємства. Результати розрахунків оформіть в таблиці 2.

Таблиця 2.

Розрахункова таблиця величини операційного важеля

Показники	тис. грн.	%
Виручка		
Змінні витрати		
Вкладений дохід		
Постійні витрати		
Чистий прибуток (збиток)		
Точка беззбитковості (грн.)		
Запас беззбитковості (грн.)		
Запас беззбитковості (%)		
Операційний важіль		

Зробіть висновки про рівень операційного ризику підприємства.

Розгляньте наступні варіанти зміни незалежно один від одного.

1. Підприємство планує збільшення витрат на рекламу на 15000 грн., Припускаючи збільшити обсяг продажів на 30000 грн. Чи варто це робити?

2. Підприємство передбачає поліпшення якості продукції за рахунок збільшення змінних витрат на 10 грн. На одиницю продукції. Поліпшення якості дозволить збільшити обсяг продажів при незмінній ціні до 900 одиниць на місяць. Чи варто це робити?

3. Для збільшення обсягу продажу підприємство передбачає зменшити ціну продукції на 20 за штуку і збільшити витрати на рекламу на 15000 грн. За прогнозами маркетолога це призведе до збільшення реалізації на 50%. Чи варто це робити?

4. Замість фіксованої заробітної плати продавцям 3000 грн. на місяць планується комісія 15 за кожен проданий одиницю товару. За прогнозами маркетолога це призведе до збільшення реалізації на 15%. Чи варто це робити?

Результати розрахунків оформити в таблиці 3 для кожного запропонованого варіанту.

Таблиця 3.

Розрахунок економічної доцільності альтернативних варіантів

Показники, тис. грн.	Базовий варіант			Альтернатива		
	Всього	На одиницю	%	Всього	На одиницю	%
Виручка						
Змінні витрати						
Вкладений дохід						
Постійні витрати						
Прибуток						

Завдання 2.

На підставі даних доданку 2 оцініть ефективність кожного з виду позикових коштів та їх частку у формуванні ефекту фінансового важеля. Розрахунок проведіть у таблиці 4.

Таблиця 4.

Розрахунок складових ефекту фінансового важеля

Рентабельність сукупного капіталу	
Ефект фінансового важеля (ЕФВ) для короткострокових кредитів:	
ЕФР для довгострокових кредитів:	
ЕФР для товарного кредиту:	
ЕФР для вексельного боргу:	
Сумарний ЕФР	
Коефіцієнт фінансового ризику	

На підставі розрахунку сумарного ефекту фінансового важеля та коефіцієнта фінансового ризику зробіть взвод про доцільність та ефективність використання позикового капіталу підприємством.

Завдання 3.

Підприємство має такий баланс (доданок 3):

Бізнес протікав повільно, внаслідок чого основні засоби були сильно недовантажені. Керівництво підприємства вважає, що наступного року обсяг продажів зросте в 2 рази у зв'язку з виробництвом нового типу товарів. Додаткових основних засобів не потрібно, і очікується, що підприємство не збільшить статтю «нерозподілений прибуток» у наступному році.

Який обсяг додаткового фінансування потрібно в наступному році?

Для виконання розрахунків скористайтеся наступною таблицею 5.

Таблиця 5.

Розрахунок потреби в додатковому фінансуванні

Оборотні засоби		Рахунки кредиторів	
		Векселі до оплати	
Основні засоби		Довгострокова заборгованість	
		Власний капітал	
Усього активів		Усього пасивів	
Потреба у додатковому фінансуванні			

Завдання 4.

Баланс підприємства за минулий рік має наступний вигляд (додаток 4):

Власник підприємства очікує збільшення обсягу продажів у два рази, яке призведе до зростання чистого прибутку до величини 1000. Власник впевнений, що зможе уникнути збільшення основних засобів.

Чи буде підприємству додатковий капітал, якщо рада директорів не планує виплачувати дивіденди? Якщо ТАК, то скільки?

Для виконання розрахунку заповнити наступну таблицю:

Таблиця 6.

Грошові кошти		Рахунки до оплати	
Рахунки до отримання		Нарахована зарплата	
Товарно-матеріальні запаси		Векселі до оплати	
Основні засоби		Позика під заставу	
		Акціонерний капітал	
		Нерозподілений прибуток	
Усього		Усього	
Додатковий капітал			

Завдання 5.

У поточному році підприємство мало наступний баланс і звіт про фінансові результати (доданок 5):

Підприємство планує збільшення продажів на 5%, що не потребують введення в експлуатацію додаткових потужностей. Визначте потребу в додатковому фінансуванні, використовуючи такі вихідні дані:

Обсяг додаткового фінансування розділіть між такими джерелами: власний капітал, довгостроковий позику, короткостроковий банківський кредит у співвідношенні 2:1:1. Для вирішення виконати 4 наближення.

Додаткові дані для розрахунку завдання 5 знаходяться у доданку 6.

Додаток 1.**Вихідні дані для заповнення розрахункової таблиці 2.**

Показники	Варіант 1	Варіант 2	Варіант 3	Варіант 4	Варіант 5	Варіант 6	Варіант 7	Варіант 8	Варіант 9	Варіант 10
Виручка	90000	95000	87000	88000	93000	96000	99000	60000	77000	100000
Доля змінних витрат	40%	55%	60%	38%	70%	45%	65%	48%	50%	35%
Постійні витрати	15000	32000	27000	41000	25000	26500	28000	24000	25000	46000
Ціна одиниці продукції	120	200	120	160	150	160	150	100	110	160

Додаток 2.**Вихідні дані для заповнення розрахункової таблиці 5.**

Показники	Варіант 1	Варіант 2	Варіант 3	Варіант 4	Варіант 5	Варіант 6	Варіант 7	Варіант 8	Варіант 9	Варіант 10
Валовий прибуток	48750	55860	30156	33230	46754	52800	23460	20800	37500	12800
Ставка податку на прибуток	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25
власний капітал	62300	98500	89670	78000	95700	81500	27900	34700	39300	24650
короткострокові кредити	17120	6900	0	23700	31400	20000	5000	7900	36780	30150
довгострокові кредити	41390	20260	25000	0	26000	56800	34800	24600	40500	0
товарний кредит постачальникам	24650	10910	37580	12800	47000	23400	12500	20650	24600	25000
вексельний	2560	1800	4500	1500	0	4500	4700	5500	0	0
Процентна ставка по короткостроковим кредитам	15,70%	16,0%	16,0%	14,5%	17,0%	18%	14,80%	12%	11,80%	14%
Процентна ставка по довгостроковим кредитам	19,40%	20,2%	22,0%	24,0%	19,5%	22%	21,50%	18%	17,50%	19%
Процентна ставка по товарному кредиту постачальникам	12,50%	13,40%	11,9%	12,8%	10,8%	12,60%	12,40%	10,70%	11,50%	10,50%
Процентна ставка по векселям	21,90%	22,80%	23,0%	22,5%	24,0%	23%	22,30%	20%	21%	25%

Додаток 3.

Показники	Варіант 1	Варіант 2	Варіант 3	Варіант 4	Варіант 5	Варіант 6	Варіант 7	Варіант 8	Варіант 9	Варіант 10
Оборотні засоби	35000	38000	45000	25000	30000	40000	35000	30000	50000	35000
Основні засоби	40000	22000	45000	25000	45000	40000	35000	30000	40000	25000
Усього активів	75000	60000	90000	50000	75000	80000	70000	60000	90000	60000
Рахунки кредиторів	13000	12000	11000	8000	10000	12000	14000	9000	15000	12000
Векселі до оплати	12000	12000	11000	8000	5000	7000	6000	5000	10000	8000
Довгострокова заборгованість	25000	18000	45000	17000	30000	30000	25000	23000	30000	20000
Власний капітал	25000	18000	45000	17000	30000	31000	25000	23000	35000	20000
Усього пасивів	75000	60000	112000	50000	75000	80000	70000	60000	90000	60000

Додаток 4.

Показники	Варіант 1	Варіант 2	Варіант 3	Варіант 4	Варіант 5	Варіант 6	Варіант 7	Варіант 8	Варіант 9	Варіант 10
Грошові кошти	1000	600	1200	750	550	900	850	700	280	340
Рахунки до отримання	400	300	540	650	250	300	650	550	160	220
Товарно-матеріальні запаси	900	1500	760	850	1100	1800	1500	12000	4500	1180
Основні засоби	30000	43000	38000	42000	25000	37000	27000	23000	20800	17860
Усього	32300	45400	40500	44250	26900	40000	30000	36250	25740	19600
Рахунки до оплати	250	390	420	400	200	600	550	300	130	180
Нарахована зарплата	180	400	180	250	150	230	220	150	210	160
Векселі до оплати	1820	1500	2200	1500	750	9670	5700	1200	2800	7900
Позика під заставу	23550	19610	10700	19000	12000	6700	5030	8600	2900	5400
Акціонерний капітал	3500	19000	22000	18600	9100	19000	14000	21000	16700	3760
Нерозподілений прибуток	3000	4500	5000	4500	4700	3800	4500	5000	3000	2200
Усього	32300	45400	40500	44250	26900	40000	30000	36250	25740	19600

Додаток 5.

Баланс	Варіант 1	Варіант 2	Варіант 3	Варіант 4	Варіант 5	Варіант 6	Варіант 7	Варіант 8	Варіант 9	Варіант 10
Грошові кошти	86	270	264	284	262	252	464	155	255	167
Дебіторська заборгованість	670	579	585	810	587	770	620	790	950	1190
ТМС	1240	778	731	760	925	720	870	610	640	804
<i>Оборотні засоби, усього</i>	1996	1627	1580	1854	1774	1742	1954	1555	1845	2161
Основні засоби, нетто	2050	1646	1205	2056	1580	1200	1500	2200	2800	2550
<i>Активи, усього</i>	4046	3273	2785	3910	3354	2942	3454	3755	4645	4711
Кредиторська заборгованість	170	145	180	360	250	147	210	340	490	360
Нараховані зобов'язання	230	110	117	224	150	160	249	160	200	160
Короткострокові займи	230	128	168	94	64	450	470	495	685	496
<i>Короткострокові заборгованості, усього</i>	630	383	465	678	464	757	929	995	1375	1016
Довгострокові кредити	1105	1850	1600	2200	1800	1300	1650	2100	2500	2700
<i>Заборгованості, усього</i>	1735	2233	2065	2878	2264	2057	2579	3095	3875	3716
Привілейовані акції	80	30	60	55	70	65	55	60	80	75
Звичайні акції	300	250	150	227	250	220	200	150	150	190
Нерозподілений прибуток	1931	760	510	750	770	600	620	450	540	730
<i>Власний капітал, усього</i>	2231	1010	660	977	1020	820	820	600	690	920
<i>Заборгованості і капітал, усього</i>	4046	3273	2785	3910	3354	2942	3454	3755	4645	4711
Виручка від продажу товарів	3500	3500	4150	3900	3600	2900	3200	2900	2700	2670
Собівартість проданих товарів (без амортизації)	3078	3110	3590	3280	2980	2380	2816	2425	2075	1660
Амортизація	118,67	106,67	168	329	245	160	120	170	215	460
Операційний прибуток	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
Процентні платежі	117,2	117,2	120	117	110	120	80	60	80	70
Прибуток до виплати податку	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
Податок на прибуток	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
Чистий прибуток	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
Привілейовані дивіденди	2	2	5	4	3	3	2	4	4	3
Прибуток у розпорядженні власників	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
Звичайні дивіденди	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
Добавка к нерозподіленому прибутку	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?

Додаток 6.

Показники	Варіант 1	Варіант 2	Варіант 3	Варіант 4	Варіант 5	Варіант 6	Варіант 7	Варіант 8	Варіант 9	Варіант 10
Ступень завантаження обладнання	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65
Дивіденди у минулому році	1,05	1,05	1,07	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Коефіцієнт росту дивідендів	6,0%	6,0%	6,0%	6,0%	6,0%	6,0%	6,0%	6,0%	6,0%	6,0%
Дивіденди у наступному році	1,11	1,13	1,15	1,15	1,15	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Кількість акцій у обігу	60	60	70	70	50	50	40	40	40	40
Ринкова вартість акцій	22	20	25	30	25	20	20	22	24	30
Ставка податку на прибуток	20%	20%	20%	20%	20%	20%	20%	20%	20%	20%
Процентна ставка по короткостроковій позиці	25,0%	22,8%	25,0%	25,0%	21,0%	23,0%	23,5%	24,0%	22,0%	22,0%
Процентна ставка по довгостроковій позиці	28,0%	27,2%	29,5%	29,5%	26,5%	27,0%	27,6%	28,0%	26,7%	26,7%

ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента. – В 2-х томах. – К.: Ника-Центр, 1999. – 592с. и 512с. – (Серия «Библиотека финансового менеджера»; Вып.3).
2. Бланк И.А. Словарь-справочник финансового менеджера. – К.: Ника-Центр, 1998. – 476 с.
3. Боди Зви, Мертон Роберт. Финансы: Учеб. пособие: Пер. с англ. – М.: Издат. дом «Вильямс», 2000. – 592 с.
4. Бочаров В.В. Современный финансовый менеджмент. – СПб.: Питер, 2006. – 464 с.
5. Бригхем Є. Основи фінансового менеджменту: Пер. з англ. – К.: Молодь, 1997. – 1000 с.
6. Бригхем Ю., Гапенски Л. Финансовый менеджмент. – В 2-х томах. – СПб, 1997.
7. Бригхем Ю.Ф. Энциклопедия финансового менеджмента: Сокр. пер. с англ. – М.: РАГС – «Экономика», 1998. – 816 с.
8. Ван Хорн Дж. К. Основы управления финансами: Пер. с англ. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 800 с.
9. Гридчина М.В. Финансовый менеджмент: Курс лекций. – К.: МАУП, 2002. – 160 с.
10. Грідчіна М.В. Управління фінансами акціонерних товариств: Навч. посіб. – К.: А.С.К., 2004. – 380 с.
11. Ковалев В.В. Введение в финансовый менеджмент – М.: Финансы и статистика, 2003. – 768 с.
12. Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом, выбор инвестиций, анализ отчетности/ 2-ое издание перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 511с.
13. Ковалев В.В. Управление финансами: Учебное пособие. – М.: ФБК-пресс, 1998. – 156 с.
14. Коваленко Л. О., Ремньова Л. М. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К.: Знання, 2005. – 486 с.
15. Крайник О.П., Клепикова З.В. Финансовый менеджмент. – К., 2001.
16. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий менеджмент: Підручник. – К.: Центр навч. літ., 2006. – 520 с.
17. Крейнина М.Н. Финансовый менеджмент: Учеб. пособие /М.Н. Крейнина. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Дело и сервис, 2001. – 400 с.
18. Лобанова Е.Н., Лимитовский М.А. Финансовый менеджер. – 2-е изд. – М.: ДеКА, 2001. – 416 с.
19. Нікбахт Е., Гроппеллі А. Фінанси: Пер. з англ. – К.: Вік; Глобус, 1992. – 384 с.
20. Павлова Л.П. Финансовый менеджмент. – М.: ИНФРА-М, 1996. – 400 с.
21. Основы корпоративных финансов: Пер. с англ. / Ст. Росс. и др. – М., 2000. – 720 с.

22. Ситник Л.С. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. – К.: Центр навч. літ. – 2006. – 352 с.
23. Управление оборотным капиталом: Учебно-практ. Пособие / Е.С. Стоянова, Е.В. Быкова, И.А. Бланк – М.: Изд-во «Перспектива», 1998. – 127 с.
24. Финансовое управление фирмой / В.И. Терехин, С.В. Моисеев, Д.В. Терехин, С.Н. Цыганков; под. ред. В.И. Терехина. – М.:ОАО Изд-во «Экономика»,1998. – 350 с.
25. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / С.Я. Салига, Н.В. Дацій, С.О. Корецький та ін. – К.: Центр навч. літ. – 2006. – 274 с.
26. Фінансовий менеджмент: Підручник / Кер. авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддерьогін. – К.: Вид-во КНЕУ, 2005. – 536 с.
27. Финансовый менеджмент: Учебник для вузов / Г.Б. Поляк, И.А. Акодис, Г.А. Краева и др. – М.: Финансы; ЮНИТИ, 1997. – 518 с.
28. Финансовый менеджмент / Под ред. Е.С. Стояновой. – М.: Перспектива, 1996. – 406 с.
29. Финансовый менеджмент: Учебник / Н.Ф. Самсонов, Н.П. Баранникова и др. – М.: Финансы; ЮНИТИ, 1999. – 496 с.
30. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / За ред. проф. Г.Г. Кірейцева. – К.: ЦУЛ, 2002. – 440 с.
31. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: Підручник. – К.: Знання, 2006. – 440 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

32. Басовский Л.Е. Финансовый менеджмент: Учебник /Л.Е. Басовский. – М.: Инфра-М, 2002. – 239 с.
33. Бланк И. А. Управление прибылью. Киев: Ника-Центр, 1998.
34. Бланк И.А. Управление активами /И.А. Бланк. – Киев: Эльга, 2002. – 717 с.
35. Бланк И.А. Управление финансовой стабилизацией предприятия /И.А. Бланк. – Киев: Элга; Ника-Центр, 2003. – 484 с.
36. Большаков С.В. Основы управления финансами: Учеб. пособие /С.В. Большаков. – М.: ФБК-Пресс, 2000. – 365 с.: ил. - ISBN 5-88103-019-2. (В помощь изуч. финансы и фин. менеджмент)
37. Большаков С.В. Финансовая политика государства и предприятия: Курс лекций /С.В. Большаков. – М.: Кн. мир, 2002. – 210 с.
38. Бухалков М. И. Внутрифирменное планирование. – М.: ИНФРА-М, 1999. – 392 с.
39. Вальтер О.Э. Финансовый менеджмент: [Учеб. пособие для вузов по агроэкон. спец.] /О.Э. Вальтер, Е.Н. Понеделкова, Д.А. Корнилин. – М.: Колос, 2002
40. Ван Х.Дж.К. Основы управления финансами /Х.Дж.К. Ван; [Пер. с англ. Елисеева И.И.]. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 799 с.
41. Глазунов В.Н. Финансовый анализ и оценка риска реальных инвестиций. – М.: Финстатинформ, 1997. – 136 с.

42. Голов С.Ф. Управленческий бухгалтерский учет. – К.: Скарбы, 1998. – 378 с.
43. Грачев А.В. Анализ и управление финансовой устойчивостью предприятия: От бухгалт. учета к экон.: Учеб.-практ. пособие /А.В. Грачев. – М.: Финпресс, 2002. – 208 с.
44. Грідчина М.В. Корпоративні фінанси: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2002. – 232 с.
45. Измайлова К.В. Фінансовий аналіз. – К.: МАУП, 2000. – 152 с.
46. Ильдеменов С.В. Реформа предприятия и управление финансами: [Учеб.-метод. пособие] /С.В. Ильдеменов, О.И. Дранко. – М.: КОНСЭКО, 1998. – 156 с
47. Капитоненко В.В. Финансовая математика и ее приложения: Учеб.-практ. пособие для вузов. – М.: Приор, 1998. – 144 с.
48. Каратуев А.Г. Финансовый менеджмент: Учеб.-справ. пособие /А.Г. Каратуев. – М.: ИД ФБК-Пресс, 2001. – 495 с.
49. Коммерческое бюджетирование / Бочаров В.В.-СПб.: Питер, 2003.-368 с.
50. Лігоненко Л.О. Антикризове управління підприємством: Монограф. – К.: Вид-во КНТЕУ, 2001. – 580 с.
51. Лобанова Е.Н. Управление финансами / Е.Н. Лобанова, М.А. Лимитовский. – М.: Инфра – М , 1999. – 253 с.
52. Лобанова Е.Н. Финансовый менеджер / Е.Н. Лобанова, М.А. Лимитовский; Акад. нар. хоз-ва при Правительстве РФ, Шк. фин. менеджмента. – 2-е изд., доп. и перераб. – М.: ДеКА, 2001. – 413 с.
53. Лялин В.А. Финансовый менеджмент: Учеб. пособие /В.А. Лялин, П.В. Воробьев. – 2-е изд., испр. и доп. – СПб.: Бизнес-пресса, 2001. – 142 с.
54. Манасарян А.С. Управление финансами предприятия /А.С. Манасарян. – М., 1999. – 295 с.
55. Модульная программа для менеджеров. Серия: [17-модул. программа «Упр. развитием орг.»]. – М.
Модуль Лобанова Е.Н., Лимитовский М.А. Управление финансами. – 253 с.
56. Павлова Л.Н. Финансовый менеджмент. Управление денежным оборотом предприятия. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1995. – 400 с.
57. Половинкин С.А. Управление финансами предприятия: Учеб.-практ. пособие /С.А. Половинкин. – М.: ИД ФБК – Пресс, 2001. – 375 с.
58. Рязанова Н.С. Фінансове рахівництво: Навч. посіб. – К.: Знання-Прес, 2002. – 246 с.
59. Савчук В.П. Управление финансами предприятия /В.П. Савчук. – М.: Бином. Лаб. знаний, 2003. – 480 с.: ил. – ISBN 5-94774-041-9.
60. Стоянова Е.С. Управление оборотным капиталом: Учеб.-практ. пособие /Е.С. Стоянова, Е.В. Быкова, И.А. Бланк; Под ред. Стояновой Е.С.; Ин-т фин. менеджмента. – М.: Перспектива, 1998. – 127 с.
61. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.
62. Устенко О.Л. Предпринимательские риски. – К., 1996. – 160 с.
63. Финансовый менеджмент / Под ред. Проф. Г.Б. Поляка. М.: Финансы,

ЮНИТИ, 1997

64. Финансовый менеджмент: Учеб. для вузов по спец. «Менеджмент» /Под ред. Ковалевой А.М. – М.: Инфра – М., 2002. – 283 с.
65. Финансовый менеджмент: Учебник. Лекции. Практикум. Конспект. – М.: Кордис & Медиа, 2000.
66. Фінанси підприємств / За ред. А.М. Поддєрьогіна. – К.: Вид-во КНЕУ, 2000. – 458 с.
67. Хелферт Э. Техника финансового анализа: Пер. с англ. – 10-е изд., М.; СПб.: Питер, 2003. – 560 с.
68. Хорн Д.К. Основы управления финансами /Д.К. Хорн; [Пер. с англ. Елисева И.И.]. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 799 с.
69. Чернов В.А. Финансовая политика организации: Учеб. пособие для экон. вузов /В. А. Чернов; Под ред. М. И. Баканова. – М.: ЮНИТИ-Дана, 2003. – 247 с.
70. Четыркин Е. М. Методы финансовых и коммерческих расчетов. — М.: Дело, 1995.
71. Энциклопедия финансового менеджера. Серия. – Киев: Эльга; Ника-Центр, 2003.